

та перспективи. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2015. № 1(11). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles /2015/n1/15hmvrtп.pdf>.

4. Безпека життєдіяльності та цивільний захист [Електронний ресурс]: підручник для студ. спеціальностей з природничих, соціально-гуманітарних наук та інженерно-комунікаційних технологій / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл: 10,2 Мбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 267 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/07b44994-8442-45cb-afbd-489e8325d23a/content>

Кубрак О. В.

старший викладач

Сумський національний аграрний університет

e-mail: kubrak1970@ukr.net

ДЕЩО ПРО ПРАВА ТА СВОБОДИ ЖІНОК З ІНВАЛІДНІСТЮ

Жінки з інвалідністю, на жаль, часто позбавлені можливості отримати бажану освіту, сексуальне самовираження і шансів стати батьками. Оскільки материнство суспільством зазвичай сприймається як найвище жіноче досягнення, жінки з інвалідністю часто не можуть реалізувати себе через громадські упередження, державну політику та культурні норми. У світі, де еталоном вважається «тілесна краса» – молоде атлетичне тіло, жінки з інвалідністю випробовують особливу дискримінацію. Інвалідизуючі стереотипи представляють жінок з інвалідністю як недостатньо жіночних, асексуальних або не здатних виростити своїх дітей, іншими словами, відмовляють в атрибутах, приписаних «нормальним» жінкам, тобто без інвалідності. Їм залишається переживати почуття втрати, суму і страждань, які асоціюються з особистою невдачею. Крім того, жінки-інваліди випробовують сильну дискримінацію в трудовій та сімейній сферах. У світовому масштабі вони частіше опиняються на найменш бажаних робочих місцях з низькою оплатою праці і стають найбільш бідними серед бідних. Жінки

з інвалідністю так само або навіть в більшій мірі, ніж без інвалідності, піддаються насильству. Феміністський аналіз інвалідності використовує поняття сексизму і патріархату, що з їх допомогою пояснити всю складність того, що відбувається з жінками-інвалідами. І все ж таки феміністський рух багато в чому ігнорував особливі стани та потреби жінок з інвалідністю, за що і піддавався критиці.

Жіночий досвід переживання реальності оформляється за допомогою соціального конструювання гендерних відносин, які поділяють людей на категорії чоловіків та жінок. Цей досвід маскується гендерно-нейтральною мовою. Гендерні розмежування побудовані на такій соціальній організації, що нав'язує діаду домінування ставленням між чоловіками та жінками. Ці гендерно-специфічні бінарні розмежування обумовлюють той факт, що чоловіки як вища частина діади пригнічують жінок. Ця форма організації відома як сексизм. Сексизм може взаємодіяти та співіснувати з іншими формами пригнічення – за ознаками класу, «раси» та інвалідності (класизм, расизм та інвалідизм). Зазвичай визначають сексизм як систему пригнічень, що ґрунтується на презумпції антагоністичних відносин між чоловіками та жінками. У цих відносинах чоловіки реалізують свою владу над жінками, будучи привілейованими або маючи перевагу, а жінок розглядають як нижчих істот. Систему, що організовує соціальні відносини таким чином, що чоловіки можуть контролювати та експлуатувати жінок на індивідуальному, інституційному та культурному рівнях, називають «патріархатом».

Сексизм є нормалізуюча ідеологія, що стосується гендера, яка девальвує атрибути жінок і ту роботу, яку роблять жінки. Прославляючи якості та досягнення чоловіків і обмежуючи гідність жінок, сексизм сприяє нерівності між статями. Сексистські соціальні відносини стверджують чоловіків як норму і диктують, яку поведінку вважати «нормальною» як для чоловіків, так і для жінок. Ця діада пронизує всі інші соціальні відмінності,

включно з інвалідністю, і детермінує перевагу інтересів і діяльності чоловіків з інвалідністю в порівнянні з жінками з інвалідністю. Крім того, сексистські соціальні відносини діють у трьох вимірах – індивідуальне (установки та зусилля), інституційне (законодавство, політика та повсякденні практики) та культурне (прийняті як належне припущення, цінності та норми). Гендерні відносини, укорінені в сексистських поглядах на світ, роблять чоловіче нормою і відтворюють нерівність між чоловіками та жінками за допомогою сексистської діади, яка надає привілеї чоловікам. Отже, сексистські соціальні відносини закріплюють владу чоловіків і роблять їх якості найкращими. Це здійснюється наступним чином:

- підтримуються установки, форми поведінки та культурні норми, які легітимують і затверджують владу чоловіків над жінками;
- робиться акцент на «відмінності» між чоловіками та жінками; властиве жінкам розцінюється як менш значуще у суспільстві;
- з жінками з інвалідністю поводяться як з незначними, як з тими, хто відрізняється від установлених або домінантних чоловічих норм.

Сексизм призводить до нерівних гендерних відносин, нападаючи на атрибути ідентичності, самовизначення людини. Гендер по-різному переживається чоловіками і жінками, оскільки одна група опиняється в більш привілейованому становищі порівняно з іншою. Крім того, гендер диференційований всередині самих категорій чоловіків і жінок, оскільки перетинається з іншими соціальними відмінностями - віком, інвалідністю, сексуальною орієнтацією та класом. Взаємодія між гендером та іншими соціальними відмінностей - це не просто додавання кількох підстав, вона інтегративна. Результат цієї інтеграції змінюється в залежності від контексту тієї чи іншої підстави відмінностей між групами.

Антипригнічуючі підходи базуються на цінності рівності обох статей, прагнуть зупинити санкціоноване суспільством виключення жінок з публічного простору і знайти спосіб включити їх в центр суспільного життя.

Ці підходи сприяють формуванню егалітарних відносин між людьми. У таких відносинах взаємодія ґрунтується на взаємному визнанні та утвердженні обома сторонами один одного в статусі суб'єктів. Тим самим вони відносяться один до одного як суб'єкт до суб'єкта, а не як суб'єкт до об'єкта. Те, що люди діють як суб'єкти, тобто є творцями власної реальності, - ключовий принцип антипригнічуючих відносин. В роботі з жінками з інвалідністю і чоловіками взагалі необхідно зробити зусилля у напрямку створення егалітарних відносин, які б стверджували суб'єктність тих та інших.

Список використаних джерел:

1. Права людини жінок та дівчат з інвалідністю: короткий посібник з питань інтерсекційного підходу до виконання Конвенцій CEDAW та CRPD в Україні. Київ : Національна Асамблея людей з інвалідністю України, 2019. 64 с.

Павліченко О. В.

доктор юридичних наук, кандидат ветеринарних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
e-mail: pavlichenkoelena777@gmail.com

Париловський О. І.

асистент
Державний біотехнологічний університет
e-mail: 21sanya08@gmail.com

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЖІНОК В УКРАЇНІ

Вивчення механізмів, спрямованих на забезпечення та захист прав жінок, відіграє важливу роль у формуванні прогресивної гендерної політики та розвитку людства в цілому.